

Over de restauratie (1)

‘Sociëteit wordt elke dag mooier en mooier’

Secretaris Gerard Hoogerwerf meldde op 21 april 2010 dat de restauratie in volle gang was. In dit speciale katern rapportages in woord en beeld met foto's van Martijn Terhorst en Alfred van Bunge.

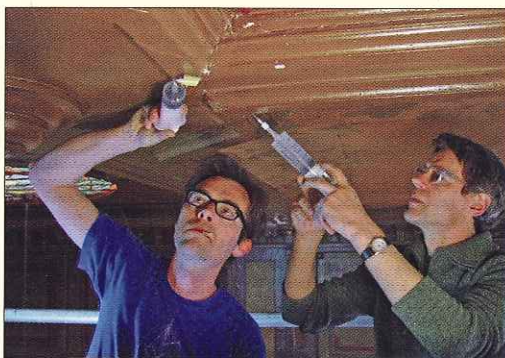
‘Plafond en wanden zien eruit als een patiënt met vlektyfus en de zaal is helaas niet meer verhuurbaar en dat doet niet alleen Boenk, maar ook ons pijn. Er is jullie al gemeld, dat de stuclaag – zowel van plafond als van de wanden – op vele plaatsen los zit van de onderliggende raaplaag en dat het noodzakelijk is dat te repareren. Met name de stucgips profilering van de plafondbalken is buitengewoon kwetsbaar gebleken en verdient de volle aandacht van de specialisten die daaraan werken.

Al ruim twee weken wordt getracht deze stuclaag en de stucgips profilering van de plafondbalken voldoende te fixeren door injecties met vloeibare kalksteenmortel op de onderliggende raaplaag en op een zodanige wijze dat het verantwoord is om met de restauratie verder te gaan. Voor de gehele zaal gaat dit om ca. 600 fixatiepunten en vele reparaties. De kleine reparaties worden gelijk gedaan en voor de grotere zal een beroep moeten worden gedaan op een gespecialiseerd stucbedrijf. Ook is gebleken dat de historische verflaag opbouw in zeer slechte staat is met op veel plaatsen loszittende verf schollen. We zijn er inmiddels van overtuigd dat deze operatie verantwoord is en ook gaat slagen.

Dit alles betekent dat de restauratiecommissie op volle toeren draait en dat het onmogelijk is om overlast te voorkomen. Logistiek is het een constant improviseren. Daarom vraagt het Bestuur jullie begrip voor de maatregelen die we voorlopig hebben en moeten nemen.

We zullen ons best doen 1 of 2 biljarts speelklaar op te stellen centraal in de zaal, maar die zekerheid kunnen we op dit moment nog niet geven.

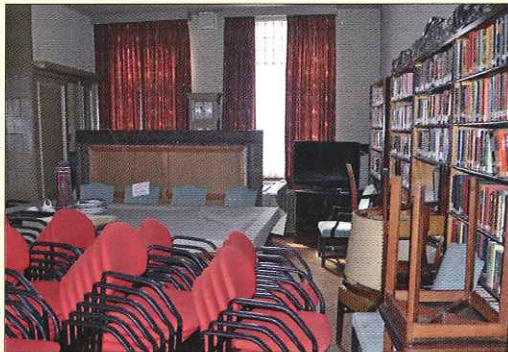
Vooralsnog ligt het in de bedoeling de Sociëteit voor een paar weken te sluiten omdat in die periode het plafond geschilderd wordt. Vermoedelijk zal dat tussen half juni en eind juli zijn. Er was in voorzien dat het schilderen van de wanden in de winterperiode zou worden gedaan, maar we trachten nu

'Biljarten is even niet mogelijk'

dit aansluitend te laten plaatsvinden op het schilderwerk van het plafond. Daardoor zal de periode van overlast kunnen worden bekort en is de zaal weer eerder exploitabel.

Tijdens de sluitingsperiode kan het Sociëteitsleven doorgaan op een alternatieve locatie. Omdat Boenk ook de exploitant is van de Commerciële Club in de Javastraat 45, kunnen we daar terecht. Zelfs Tessa gaat met ons mee. Er is één restrictie: er kan niet gebiljart worden. Dit is op dit moment de lijn die het Bestuur heeft uitgezet maar we houden er rekening mee dat er aanvullingen en wijzigingen komen.'

Op meer dan 800 plaatsen gaatjes boren door de stuclaag en injecteren met mortel

Op 2 juni schreef Gerard als volgt: 'Sinds 21 april is er weer heel wat gebeurd.'

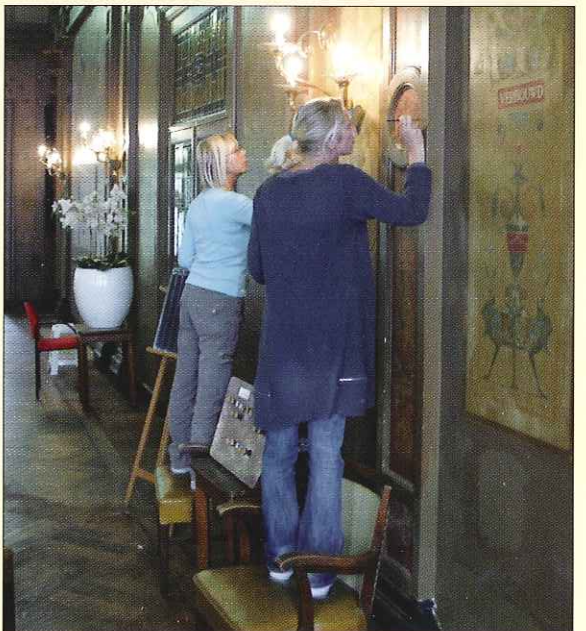
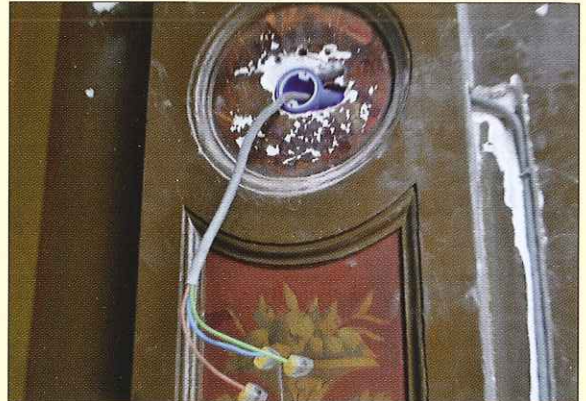
- Het fixeren van de stuclaag op de onderliggende raaplaag is gereed. Op meer dan 800 plaatsen is er een gaatje geboord door die stuclaag en is er geïnjecteerd met vloeibare kalksteenmortel. Voorzienbaar was dat er door dit noodzakelijke herstel schade zou ontstaan aan het stucwerk. Dit is gelijktijdig gerepareerd vandaar al de witte reparatieplekken.
- Boenk heeft van ons de vrijheid gekregen om met opdrachtgevers te onderhandelen met als inzet een verlaging van de gebruiksvergoeding. Verrassend was het dat niemand om die reden heeft afgehaakt.
- In de overeenkomst met Boenk is de economische schade afgedekt en behoeven we niets te compenseren. Dat neemt niet weg dat wij de morele verplichting hebben Boenk optimaal tegemoet te komen. Jullie merken het niet, maar het Bestuur ervaart hoe soepel hiermee wordt omgegaan. Vanuit het Bestuur een compliment aan Boenk.
- Het conserveren van de wandschilderingen vordert gestaag. Met bewondering zien we hoe Martijn Terhorst met haar medewerkers gedurende een paar dagen per week met vezeldoekjes, watjes en pennenmesjes en chemicaliën de vervuiling wegwerken. Zij werken 4 dagen per week – gelet op de intensieve aandacht voor het werk – denken wij dat meer dagen niet haalbaar is.
- De bibliotheekzijde boven de Cordonlijst is geheel gereed en er wordt volop gewerkt aan de entreezijde.
- Voor de biljarters heeft het Bestuur afspraken kunnen maken met Sociëteit De Witte. Elf met name genoemde biljarters hebben

tijdelijk toegang tot hun gebouw en toestemming om van de biljarts gebruik te maken. Inmiddels zijn de afspraken met andere partijen vastgelegd. Begin juni dekt Martijn Terhorst de geconserveerde wandschilderingen af en vanaf medio juni komen de schilder (voor het plafond) de verwarmingsinstallateur, de elektriciens en de geluidtechnicus in actie.

- Eind juli hopen we dat de storm weer wat geluwd is en dat de zaal weer bruikbaar is. Het schilderwerk van de wanden en kozijnen wordt van de winter gedaan. Op 16 juni houden we - voorlopig voor het laatst - in de Kazernestraat onze soosavond en vanaf 23 juni zijn we welkom bij de Commerciële Club.

'met bewondering zien we Martijn Terhorst en collega's werken'

Convectoren verzonken langs de wand

Gerard Hoogerwerf vervolgt zijn rapportage over de restauratie op 23 juli.

In grote lijnen onderstaand het overzicht.

- Een paar dagen na de start is een gedeelte van het plafond – ter plaatse van het kurkenbiljart – losgekomen van de ophangconstructie en ging zakken. Gelukkig kon er tijdig worden ingegrepen en de zaak is hersteld.
- Martijn Terhorst heeft in haar enthousiasme een wandvlak onder het schilderij bij de biljarts schoongekrabbd en ontdekte toen een mooi gemarmerde wandvlak. We mochten constateren dat de gehele wand aan de onderzijde van gemarmerde vlakken was voorzien maar dat deze gewoon met stucwerk waren bedekt en geschilderd in de bekende bruine kleur. Voor ons was dit aanleiding de oorspronkelijke plannen te herzien. In plaats van opbouwconvectoren zijn deze nu ingelaten in de vloer. Laat ik volstaan met de mededeling dat er heel wat overleg nodig is geweest om tot zo'n planwijziging te komen en te realiseren binnen de financiële marges.
- Na het besluit de convectoren langs de entreewand te verzinken is besloten dit ook te doen met de convectoren langs de voor-gevel. Dit om binnen de zaal niet alleen een eenheid te creëren, maar ook omdat er een fraaie betimmering te voorschijn kwam bij de demontage van die radiatoren.
- Het besluit is genomen ook de serre aan te pakken (planning was 2011/2012). Ook daar zijn de radiatoren weggehaald en vervangen door opbouwconvectoren in een passende omkasting ter hoogte van de vensterbank. Het schilderwerk zal hier in oktober worden gedaan.
- De e - installateur heeft de afgekeurde installatie van de kegelbaan aangepast, het schakeltableau in de meterkast vervangen en de installatie in de grote zaal geheel herzien. Alle overbodige bekabeling is gedemonteerd,

afgekeurde leidingen vervangen en door een "uitzicht" leidingaangleg.

- Het plafond is geschilderd en ook de wandvlakken boven de Cordonlijst zijn in deze fase nog gereed gekomen.
- De parketvloer is aangepast aan de inbouw convectoren en de schade aan de vloer – ontstaan tijdens de bouw – is gerepareerd. De reparaties moeten nog op kleur worden gebracht. De schade aan de vloer is verzekerd.
- De lichtkroon is schoongemaakt en daar waar nodig gerepareerd en voorzien van halogeen gloeilampen. De verlichting boven het lichtraam is vervangen evenals de verlichtingsinstallatie van de biljarts. De verlichtingsarmaturen van de biljarts zijn nog niet vervangen.
- Van de oorspronkelijke 12 wandlichten zijn er twee vervallen. Dit was nodig om met de onderdelen van de 2 vervallen wandlichten de resterende 10 te completeren en te repareren. Deze operatie is goed geslaagd en in de armaturen zijn ook nieuwe halogeen kaarslampen aangebracht.
- De geluidinstallatie is verbeterd.
- De gordijnen zullen worden vervangen en aangepast aan de nieuwe situatie zonder radiatoren.

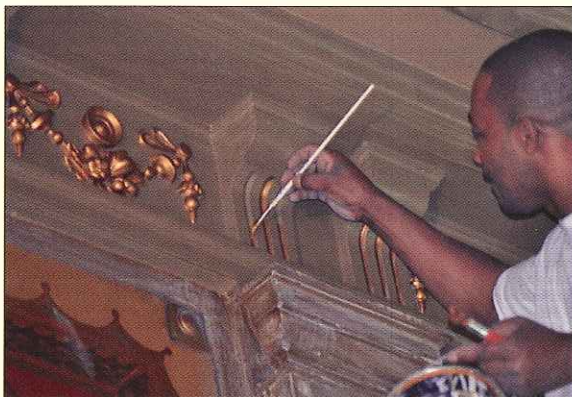
Cees en Gerard (restauratiecommissie) letten echt op de centjes

Hoe nu verder?

- Op 1 augustus start de conservering van de wandschilderingen weer met een dubbele ploegbezetting.
- Op 2 augustus kan EZSI nog niet kegelen omdat de verlichtingsarmaturen dan nog niet zijn gemonteerd.
- Op 4 augustus staan ook de biljarts weer op hun plaats. Nog niet zeker is of ze dan ook uitgelijnd staat. Mogelijk is de steller dan nog op vakantie.
- Vanaf 2 augustus is de zaal weer vrij voor verhuur.
- In week 42 start de schilder met de tweede fase, te weten de wanden onder de Cordonlijst, de kozijnen en de serre.
- Zoals de meesten bekend is zijn er klachten geweest van omwonenden over het geluid vanuit de Sociëteit. Er is het advies van onze

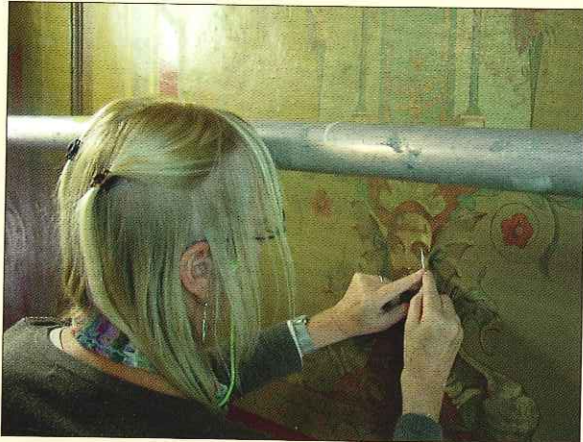
akoestische adviseur ontvangen met betrekking tot deze problematiek. Wij moeten dit nog bestuderen en de financiële consequenties in beeld brengen.

Inmiddels draait het geruchtcircuit op volle toeren; financieel zou de zaak flink uit de hand gelopen zijn. Het Bestuur vraagt zich af, waarom soosvrienden dit soort zaken beweren zonder overleg met het Bestuur. Met nadruk kan het Bestuur melden dat de gehele operatie - met alle tegenvallers zoals boven vermeld - gerealiseerd is binnen de door jullie goedgekeurde budgetten van de meerjarenbegroting. Uiteraard zijn er verschuivingen geweest binnen de onderscheidende posten, maar het totaal klopt. De restauratiecommissie - Cees en Gerard - heeft echt op de centjes gepast.

Voor en na restauratie

Met het scalpel worden overschilderingen verwijderd

Halverwege het vrijleggen

Na het vrijleggen

Donkere vernislaag bevindt zich nog in het midden

Met het scalpel wordt de vernislaag verwijderd

Het pilaster na het verwijderen van de vernislaag

Voor....

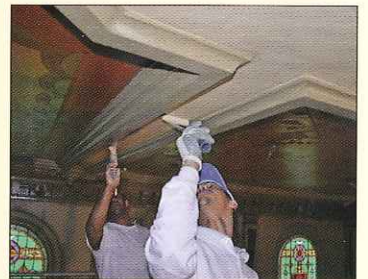
tijdens....

...en na consolidatie

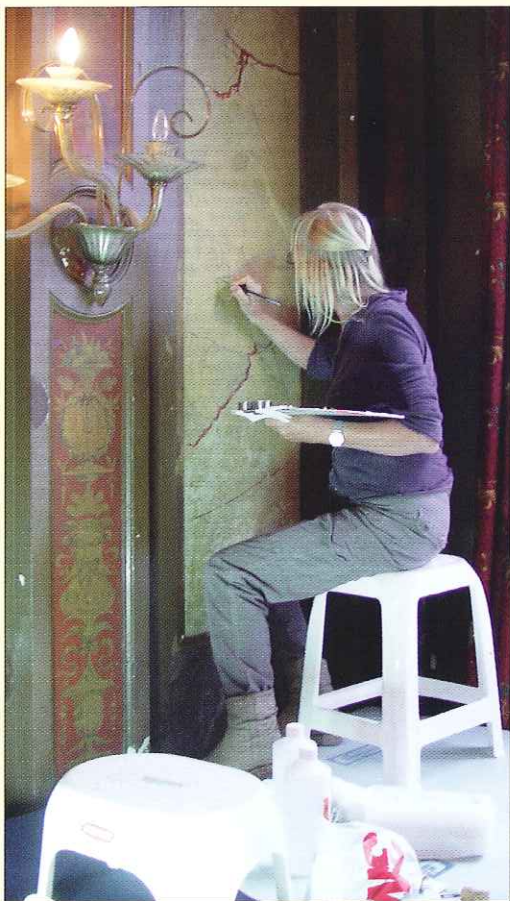

Tot de cordonlijst is de plafondblijsting en het houtwerk in de oorspronkelijke kleuren geschilderd

Restauratie brengt Martijn in grote vervoering

Restaurator Martijn Terhorst heeft in haar twintigjarige carrière nog nooit zoveel moois gezien dat door haar werk zichtbaar wordt als in de grote zaal van de sociëteit. 'Dit heb ik echt nog niet meegemaakt. Het is echt zo super en ongelooflijk te zien hoe het allemaal opknapt', zegt zij. En dan te weten dat Martijn al veel prominente restauraties op haar naam heeft gebracht, zoals het Paleis op de Dam of de koepel van Huis ten Bosch. Je zou zeggen dat een restaurator dan wel iets onder handen

heeft gehad. In de afgelopen maanden klom Martijn steiger op en steiger af. Met een scalpel pelde zij minitueus laag voor laag af om de oude bruine vernislagen en beschadigingen door rookaanslag te herstellen.

Bruin was mode

'Er zijn verbouwingen geweest in 1950 en later na 1970', zegt zij. 'In die tijd was het mode om alles bruin te maken. Ik denk dat dit door een schildersbedrijf gedaan is. Braaf ben ik begonnen met schoonmaken, maar gaandeweg ontdekte ik dat er veel meer was. Tijdens het retoucheren vond ik die blad-derigheid niet kloppen, iets dat moeilijk te voorzien was. Toen ik ging pellen wist ik niet wat ik zag. Prachtig! Je kunt zeggen dat de oorspronkelijkheid van de zaal geweld is aangedaan.'

Steeds meer durven

Martijn komt al een half jaar voor het werk in de sociëteit uit haar woonplaats Amsterdam. Ook op zaterdag of zondag, zoveel mogelijk tussen de bedrijven van al het leven in de sociëteit door. Als restaurator is ze hier compleet in vervoering geraakt. Martijn: 'Gaandeweg durf ik ook meer en meer. Je begint ergens aan, maar deze restauratie is voor mij heel verrassend. Het wordt al maar mooier. Je kunt bijna niet meer stoppen want je weet ook dat hier de eerste tien jaar of langer niet opnieuw gerestaureerd zal worden. Het liefst ga ik door, ook al kan de steiger niet steeds blijven staan. Ik hoor wel eens gemopper dat er niet gebiljart kan worden. Begrijpelijk, maar eigenlijk duurt de restauratie maar even gemeten in de tijd. Het zou echt doodzonde zijn dit stimulerende werk nu niet meteen goed af te maken.'